

**KURUMLAR VERGİSİ MATRAHINDA NAKİT SERMAYE ARTIRIMLARI
BAKIMINDAN ORTAK ALACAĞININ NAKİT SERMAYESİNE EKLENMESİ**

**CAPITALISATION OF THE LOAN FROM SHAREHOLDER IN TERMS OF CAPITAL INCREASES PROVIDING
THE DEDUCTION FROM THE CORPORATE TAX BASE**

DOI: 10.21492/inuhfd.520834

Erdem ATE AAO LU

İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk ABD, Dr. Öğretim Üyesi. (eatesaga@istanbul.edu.tr) ORCID: 0000-0003-0018-3508

Aylin ARMA AN

Altınbaşı Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk ABD, Arş. Gör. (aylin.armagan@altinbas.edu.tr) ORCID: 0000-0002-2129-7494

Makale Bilgi

*Gönderilme: 01/02/2019
Kabul: 11/03/2019*

Anahtar Kelimeler

*Kurumlar Vergisi,
İndirim Uygulaması,
Nakit Sermaye
Artırımı,
Ayni Sermaye
Artırımı,
Ortaklara Borçlar
Hesabı.*

Article Info

*Received: 01/02/2019
Accepted: 11/03/2019*

Keywords

*Corporate Tax,
Deduction
Application,
Cash Capital
Increase,
Non-Cash Capital
Increase,
Shareholder's Loan
Account.*

Özet

İrketlerin nakit sermaye artırım, yapması durumunda artırılan sermaye miktarı üzerinden hesaplanacak bir faiz miktarının kurumlar vergisi matrahından indirilmesine izin veren bir uygulama Kurumlar Vergisi Kanununda yer almaktadır. Söz konusu indirim uygulaması, irketlerin nakit yoluyla sermaye artırımlarına katkı sağlamak amacıyla yürürlüğe konulmuştur. Buna karşılık, konuya ilişkin Kurumlar Vergisi Genel Tebliği düzenlemeleri, bazı Genelge ve özelge açıklamaları, çeşitli idareler bakımından önakit sermaye artırım kavramının hatalı yorumlanması ve de erlendirilmesine yol açmıştır. Özellikle pay sahiplerinin irkete nakden vermiş olduğu borcun sermaye artırımında kullanılması, hakkında aynı sermaye artırım, nitelendirmeleri yapılarak herhangi bir yasal dayanağı olmadan bu tip sermaye artırımları, belirtilen indirim uygulamasının kapsamında, dâhil olmak üzere, t. r. Çal, mam, zda, ortak alacağı, n. n. irket sermayesine eklenmesi durumunda kurumlar vergisi matrahında indirim uygulamasına gidilmesi gerektiği hususunu ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda; s. ras, yla KVK'nın ilgili hükmüne yönelik irdeleme yapılmakta, ortak alacağı, n. n. sermaye eklenmesinin aynı-nakdi sermaye artırım, türlerinden hangisinin kapsamı dahilinde ele alınması, gerektiği üzerinde durulmakta ve bununla birlikte konuya ilişkin Genel Tebliği, Genelge ve özelge düzenlemeleri ile açıklamaları, bağlamında çeşitli de erlendirmelerde bulunulmaktadır.

Abstract

In the event that companies make cash capital increase, a practice that allows the deduction of an amount of interest to be calculated over the increased capital from the corporate tax base is included in the Corporate Tax Code. This deduction practice was put into force in order to encourage the companies to increase their cash capital. On the other hand, the provisions of the General Communique on Corporate Tax and some circular and ruling statements on the matter have led to misinterpretation and misevaluation of the concept of cash capital increase in terms of various transactions. In particular, the loan given to the company by the shareholders being used for capital increase is qualified as capital contribution in kind and such capital increases are excluded from the deduction practice without any legal basis. In our study, it is intended to suggest that the deduction practice in corporate tax base should be applied in case where the loan given by shareholder is included in company capital. In this context; related article of CTC will be examined in detail, whether the addition of the shareholder's loan to company capital should be considered in the scope of capital in kind or capital in cash increase will be elaborated and also various evaluations in the context of the regulations and explanations by general communique, circular and rulings will be made, respectively.

I. G R

Kurumlar Vergisi Kanununun öDi er ndirimlerö ba l,kl, 10. maddesinin 1. f,kras,na 2015 y,l,nda eklenen ,) bendine¹ göre,

öFinans, bankac,l,k ve sigortac,l,k sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi te ebbüsleri hariç olmak üzere sermaye irketlerinin² ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmi olan ödenmi veya ç,kar,lm, sermaye tutarlar,ndaki nakdi sermaye art, lar, veya yeni kurulan sermaye irketlerinde ödenmi sermayenin nakit olarak kar ,lanan k,sm, üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankas, taraf,ndan indirimden yararlan,lan y,l için en son aç,klanan Bankalarca aç,lan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan a ,rl,kl, y,ll,k ortalama faiz oran,ö dikkate al,narak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutar,n %50ösiö

kurumlar vergisi beyannamesinde ayr,ca gösterilmek kayd,yla kurumlar kazanc,ndan indirilebilmektedir. Bu hüküm marifetiyle, sermayeye dönü türülen nakit de erin y,ll,k faiz oran, getirisinin bir k,sm,n,n gider gösterilebilmesi yoluyla sermayenin amortisman, sa lanmakta ve böylece sermaye art,r,m, te vik edilmek istenmektedir. Kanun maddesinin gerekçesine bak,ld, ,nda da öi Bu uygulama ile sermaye irketlerinde nakit art,r,lan sermaye üzerinden hesaplanan faizin kurumlar vergisi matrah,ndan indirilerek sermaye art, , te vik edilmekte ve uygulama esaslar, belirlenmektedirö ekinde an,lan amac,n ifade edildi i görölmektedir³.

Yukar,da yer verdi imiz hüküm gere ince, kurumlar vergisi matrah,ndan indirilebilecek tutar önakdi sermaye art, lar, veya yeni kurulan sermaye irketlerinde ödenmi sermayenin nakit olarak kar ,lanan k,sm,ö üzerinden hesaplanmaktadır⁴. Di er taraftan, ilgili bent kapsam,nda indirim uygulamas,na dair bir tak,m özel s,n,rlamalara da yer verilmektedir. Bu ba lamda, önakit d, ,ndaki varl,k devirlerinden kaynaklananlar dahil olmak üzere, sermaye irketlerinin birle me, devir ve bölünme i lemlerine taraf olmalar,ndan veya bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan ya da ortaklar veya ili kili ki ilerce kredi kullan,lmak veya borç al,nmak suretiyle gerçekte tirilen sermaye art,r,mlar,ö bak,m,ndan KVK md. 10/1-, bendi uygulanmamaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanununun 10. maddesinin 3. f,kras,ndaki öBu maddenin uygulanmas,na ili kin usulleri belirlemeye Maliye Bakanl, , yetkilidirö hükmüne dayan,larak ç,kar,lan Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebli inde (Seri No: 1) De i iklik Yap,lm,na Dair Tebli (Seri No: 9⁵/Bundan sonra öTebli ö olarak an,lacakt,r) kapsam,nda, ,) bendine dair uygulama s,n,rland,rmalar,na yani indirim uygulamas,ndan yararlanamayacak sermaye art,r,m, hallerine ili kin düzenlemelere yer verilmi tir. Tebli in 10.6.1. numaral, ba l, , alt,nda; irkete nakdi sermaye d, ,nda hisse senedi, tahvil veya bono gibi k,yetlilerin konulmas, suretiyle gerçekte tirilen sermaye art, lar, ile bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu ekinde gerçekte tirilen sermaye art, lar,n,n indirim tutar,n,n hesaplanmas,nda dikkate al,nmayaca , ifade edilmi tir. Söz konusu Tebli yay,nland,ktan sonra özellikle uygulaman,n s,n,rlar,na dair uygulama belirsizlikleri do mu , idarenin geçmi te yay,nlam, oldu u Genelgeler, görü yaz,lar, ve özlgeler dikkate al,narak çe itli konularda tart, malar yap,lm, t,r.

Biz de bu çal, mam,zda; KVK md. 10/1-, bendindeki indirim uygulamas,na giren sermaye art,r,m, ve bu uygulamaya dair yukar,daki s,n,rland,rmalar,n esas, ba lam,nda, ortak alaca ,n,n sermayeye eklenmesinin belirtilen uygulan,n kapsam, dâhilinde de erlendirilip de erlendirilmemesi gerekti i hakk,nda incelemelerde ve de erlendirmelerde bulunmaya çal, aca ,z. Bu noktada, özellikle ortaklara ait alacaklar,n sermaye art,r,mlar,nda kullan,lm,as, durumunda gerçekte tirilen bu tip sermaye art,r,mlar,n,n hukuki niteli i hakk,nda görü lerimize yer verece iz.

II. ND R M UYGULAMASI KAPSAMINDAK SERMAYE ARTIRIMLARI VE SINIRLANDIRMALAR

A. ndirim Uygulamas,n,n Kapsam,

Finans, bankac,l,k ve sigortac,l,k sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi te ebbüsleri d, ,ndaki bütün sermaye irketlerinin faydalanabilece i bu indirim uygulamas, (KVK md. 10/1-), ancak nakdi de erin sermayeye eklenmesi durumunda i lerlik kazanmaktadır. Zira düzenlemede öödenmi veya ç,kar,lm, sermaye tutarlar,ndaki nakdi sermaye art, lar, veya ödenmi sermayenin nakit olarak kar ,lanan k,sm, üzerindenödenilmek suretiyle, taahhüt edilen de il sadece ödenen de erle sermaye yap,s, güçlenen irketlerin uygulamadan yararlanabilece i vurgulanm, t,r.

B. ndirim Uygulamas, Hakk,nda S,n,rland,rmalar

ndirim uygulamas,n,n artlar,na bak,ld, ,nda; irketlerin sadece nakdi sermaye art,r,mlar,n, indirim hesab,nda

¹ 27/03/2015 tarihli ve 29319 say,l, Resmi Gazetede yay,nlanan 6637 Say,l, Baz, Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde De i iklik Yap,lm,na Dair Kanununun 8. maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 10. maddesinin 1. f,kras,na ,) bendi eklenmi tir.

² 6102 say,l, Türk Ticaret Kanununun 124. maddesinin 2. f,kras, uyar,nca; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmü komandit irketler sermaye irketi say,lmaktadır.

³ 6637 say,l, Kanununun 8. maddesinin gerekçesi için bkz. <https://mevzuat.tbmm.gov.tr> (Eri im: 28.11.2018).

⁴ YAZAR, Adnan Sertaç: öNakit Sermaye Art,r,m, ile Gelen Vergi Te vikiinde Özellikli Durumlar ile Düzenleme ve Tebli Tasla ,na li kin Önermelerö, Vergi Dünyas,, Say, 411, Kas,m 2015, s. 136.

⁵ 1 Seri numaral, Kurumlar Vergisi Genel Tebli içinde De i iklik Yap,lm,na Dair Tebli (Seri No: 9), 04.03.2016 tarihli ve 29643 say,l, Resmi Gazete'de yay,nlanm, t,r.

dikkate alabilecekleri⁶, nakit d, , varlıklar ve de birle me, devir ve bölünme i lemlerinden kaynaklı, ortaya ç,kan bilançodaki de er art, lar,n, kullan,larak gerçekle tirdikleri sermaye art,r,mlar, hakk,nda ise indirim ba vuramayacaklar, belirtilmelidir. Yine sermaye irketlerinin bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerini kullanarak ya da ortaklar veya KVK md.12 kapsam,nda ortaklarla ili kili olan ki ilerce kredi kullan,lmak veya borç al,nmak suretiyle gerçekle tirdikleri sermaye art,r,mlar, indirim uygulamas,n,n kapsam, d, ,nda tutulmu tur (KVK md. 10/1-). Bu noktada; sermaye yedekleri, kârdan ayr,lan yedekler, emisyon primleri, hisse senedi ihraç primleri veya da ,t,lmam, geçmi y,l kârlar,⁷ öz kaynakta yer alan tutarlar olmas, nedeniyle bunlar,n sermayeye eklenmesi halinde uygulamadan yararlan,lmayaca ,n, görmekteyiz. Bunun temel sebebi ise, indirim hakk,n,n verildi i sermaye art,r,m, i lemlerinin iç kaynaklardan de il irketin bilançosuna olumlu etkisi olmayan kaynaklardan yap,lmam, gereklili idir. Zira iç kaynaklar d, ,nda yap,lan sermaye art,r,mlar, ortakl, ,n malvarl, , d, ,ndaki mali araçlar,n kat,l,m,n,n sa land, , efektif sermaye art,r,mlar,d,r⁸. Di er bir anlat,mla, d, kaynaklardan art,r,mda hem esas sermaye hem de ortakl, a getirilen de erle malvarl, , artmas,na ra men, iç kaynaklardan art,r,mda malvarl, ,nda bir artma olmadan ortakl, ,n sermayesi ve kredisi artmaktadır.⁹ Bu noktada, irketlerin vadesi gelmi borçlar,n, pay sahibi olan veya olmayan alacakl,larla anla arak sermayeye dönü türmeleri, özellikle likidite s,k,nt,s, sebebiyle çekilen ödeme güçlü ünü gidermesi bak,m,ndan önemli bir d, kaynaklı, sermaye art,r,m, hali olarak kar ,m,za ç,kmaktadır.¹⁰

Ortaklar,n ya da ortaklarla ilgili ki ilerir irketten kredi ya da borç almas, suretiyle yap,lan sermaye art,r,m, halinde indirimden yararlan,lmayaca , da özel olarak hükme ba lanm, t,r. Bu konu Tebli öde,

ö(A) Ltd. ti. 4/5/2015 tarihinde, %50 oran,nda orta , olan Bayan (D)öye 1.000.000 TL borç vermi olup bu tutar, öOrtaklardan Alacaklarö hesab,nda izlenmektedir. 15/7/2015 tarihinde (A) Ltd. ti.önin sermayesinin nakdi olarak 2.000.000 TL art,r,lmam, karar, al,nm, ve bu tutar,n %25ö olan 500.000 TL ayn, tarihte ortaklarca irketin banka hesab,na yat,r,lm, t,r. Nakdi sermaye art, ,na ili kin karar 22/7/2015 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilm i tir. Bayan (D) sermaye taahhüdünün geri kalan 750.000 TLösini 31/7/2015 tarihinde orta , oldu u (A) Ltd. ti.önin banka hesab,na yat,r,lmam, suretiyle yerine getirmi olup irketten 4/5/2015 tarihinde alm, oldu u 1.000.000 TL tutar,ndaki borcunu henüz ödememi tir. Ortaklar taraf,ndan, kredi kullan,lmak veya borç al,nmak suretiyle gerçekle tirilen sermaye art, lar, indirim tutar,n,n hesaplanmas,nda dikkate al,nmayaca ,ndan, Bayan (D) taraf,ndan sermaye taahhüdüne ili kin olarak ödenen 1.000.000 TL için, Bayan (D)önin 4/5/2015 tarihinde alm, oldu u 1.000.000 TL borç ödeninceye kadar (bu borcun k,s,m k,s,m ödenmesi halinde ödenmeyen tutar ile s,n,rl, olmak üzere) indirimden yararlan,lmam, mümkün bulunmamaktadır,¹¹

eklindeki bir örnekle de izah edilmi tir.

Bu düzenlemeler ba lam,nda, i letmelerin ortaklar,ndan borçlanarak sermaye art, ,nda bulunmalar, durumunda indirim uygulamas,ndan yararlan,lmayacaklar, da ileri sürülmü tür¹¹. Ancak kanunun lafz, göz önüne al,nd, ,nda bu de erlendirmeye kat,lmak mümkün de ildir. Zira kanunda aç,kça öortaklarca borç al,nmak suretiyle gerçekle tirilen sermaye art,r,mlar,ö denilmekte ve bu ifade ile sadece orta ,n borçlu ve irketin de alacaklı, oldu u durum uygulaman,n kapsam,ndan ç,kar,lmaktadır. Orta ,n alacaklı, ve irketin borçlu olmas, ise uygulamadan yararlanmaya engel yukar,daki durumun tersidir.

irketler, orta ,n,n öortaklara borçlarö hesab,ndaki alaca ,n, bu orta ,n nakden taahhüt etti i sermaye miktar,ndan mahsup etmek suretiyle sermaye art, , i lemi gerçekle tirebilirler. Bu noktada, orta ,n irkete borç vermi olmas, ve bu borcun (öortaklara borçlarö hesab,ndaki de erin) sermayeye eklenerek orta a art,r,lan sermayeye kat,lmam nispetinde irket pay, verilmesi ile kar ,la ,ld, , zaman irketlerin vergi indiriminden yararlanmalar,n, engelleyen herhangi bir kanuni düzenleme ve Tebli hükümü bulunmamaktadır,¹². Bize göre, Kanun koyucunun iradesi aç,k bir

⁶ HACIKÖYLÜ, Canatay: öSermaye irketlerinde Nakdi Sermaye Art,r,mda Özellik Arz Eden Durumlarö, Vergi Sorunlar, Dergisi, Mart 2017, Say, 342, s. 92.

⁷ Konu hakk,nda bkz. 93767041-125 (10-2016/1)-1526 say,l, ve 09.05.2017 tarihli özalgede; öf sermaye art,r,m,n,n dörtte birinin tescilden önce ödendi i, kalan k,s,m,n ödemesine kaynak te kil etmek üzere sermayenin ödenmesinden evvel 130.000.000 TLdik kâr da ,t,m,n,n 2016 y,l, sonuna kadar yap,lmam, karar, al,nd, ,, kâr da ,t,m,n,n yap,ld, , ve sermaye ödemelerinin gerçekle tirildi i belirtilmi ve ortaklara kâr da ,t,m, yap,ld,ktan sonra bu kârlar,n kullan,lmam, suretiyle yap,lan nakit sermaye art,r,mlar,n,n Kurumlar Vergisi Kanununun 10/1-, maddesinde belirtilen indirim hakk,ndan yararlan,p yararlanmayaca , hususunda Ba kanl, ,m,z görü ü talep edilmi tir. í . irket kâr,n,n önce ortaklara da ,t,l,p daha sonra da tekrar irkete sermaye olarak konulmas, i lemi dolay,s,yla ve da ,t,lan bu kâr pay, tutar,yla s,n,rl, olmak üzere bu indirim uygulamas,ndan yararlanman,z mümkün de ildir.ö denilmektedir. Kâr da ,t,m,ndan sonra yap,lan sermaye art,r,m,n,n indirimden yararlanamayaca , hakk,nda yap,lan bu aç,klamalara, KVK md. 10/1-, hükmüne ayk,r, olmas, sebebiyle kat,lmamaktay,z. Zira orta a kâr pay, ödemesi yap,ld, , zaman bu tutar bilançoda öz sermaye de eri olmaktan ç,kmakta ve orta ,n malvarl, ,na girmektedir. Dolay,s,yla, belirtilen i lem s,ralamas,na uygun sermaye art,r,m, yani kâr pay, da ,t,m, akabinde orta ,n sermaye art,r,m taahhüdünü nakden gerçekle tirmesi durumu indirim uygulamas,na ili kin s,n,r,land,rma kapsam,nda de erlendirilmemelidir.

⁸ PULA LI, Hasan: irketler Hukuku Genel Esaslar, Geni letilmi 2. Bask,, Adalet Yay,nevi, Ankara 2013, s. 602.

⁹ YURTMAN DEM R, Nevin: Anonim Ortaklıklar ve Vergi Hukuku Yönünden ç Kaynaklardan Sermaye Art,r,m,, Kazanc, Kitap Ticaret A. ., stanbul, 1997, s. 21; ARSLAN, brahim: irketler Hukuku Bilgisi, Mimoza Yay,nc,l,k, Konya, 2007, s. 286. ç kaynaklardan yap,lan sermaye art,r,mlar,nda, pay sahipleri nakdi veya ayni bir kaynak koyarak sermaye art,r,m,na kat,l,m gerçekle tirmezler, art,r,m sadece irketin iç kaynaklar,ndan kar ,lan,r ve bunun üzerine pay sahiplerine o anki paylar,n,n sermayeye oran,na göre belirsiz paylar verilir.

¹⁰ MORO LU, Erdo an: Anonim Ortaklıklarda Sermaye Art,r,m,, On ki Levha, stanbul, 2018, s. 15.

¹¹ DOLDUR, Semih: öNakit Sermaye Ödemesinde ndirim Uygulamas,ö, Mali Çözüm Dergisi, Eylül-Ekim 2016, s. 260.

¹² Konu hakk,nda bkz. KURT, Mehmet Emek: öNakdi Sermaye Art, lar,nda Faiz ndirimi Uygulamas, le lgili Belirsizlikler Giderildi (Mi)ö, Vergi Dünyas,, Nisan 2016, Say, 416, s. 96öda, öTebli öde konuya ili kin olarak net bir ifade kullan,lmamakla birlikte, ortaklar,n irketten olan alacaklar,n,n sermayeye dönü türülmesi halinde, faiz indiriminin uygulanmayaca , sonucu ç,kmaktadır. Ancak, bu görü e kat,lmad, ,m,z, ifade etmek isteriz. Zira ortaklar,n mal veya hizmet sat, ,ndan kaynaklanan veya nakit olarak verdikleri alacaklar,n, sermayeye eklemeleri suretiyle

ekilde sadece öortaklardan alacaklarö hesab, kullan,larak yap,lan sermaye art,r,mlar,n, uygulamadan yararland,rmama yönündedir. Bu noktada, ortaklara borçlar hesab,ndan yap,lan nakit sermaye art,r,mlar,nda irketlerin indirimden yararlan,lamayacaklar,na yer veren Tebli tasla ,ndaki örne in¹³ Tebli metninden ç,kar,ımas, da bu görü ümüzü desteklemektedir.

III. ORTAK ALACA ININ SERMAYEYE EKLENMES N N NAKD YA DA AYN SERMAYE ARTIRIMI OLARAK DE ERLEND R LMES GEREKT SORUNSALI

Orta ,n sermayeyi para olarak getirirse nakdi sermayenin ve bir eyin mülkiyetini devretmek suretiyle sermaye taahhüdünü yerine getirirse de ayni sermayenin varl, , söz konusu olmaktadır,¹⁴. te bu noktada, ortak alaca ,n,n sermayeye ilave eden irketlerin kurumlar vergisi indiriminden yararlan,p yararlanamayaca , konusu incelenirken öncelikle orta ,n nakden taahhüt etti i sermaye miktar,n, ödemek için kullan,lan irketteki alaca ,n,n ayni mi yoksa nakdi nitelikte mi oldu unun de erlendirilmesi gerekmektedir.

Bilindi i üzere, Türk Ticaret Kanununun 127. maddesinde say,lan mal varl, , unsurlar,¹⁵ sermaye art,r,m, için kullan,labilmektedir. Nakdi sermaye hakk,nda doktrinadaki hakim görü e göre para, alacak ve k,yemetli evrak nakit sermaye hükmündedir¹⁶. Di er taraftan, TTK md. 127/1.f., j) bendi ve 342/1.f. hükümleri uyar,nca, övadesi gelmi alacaklarö ancak nakden de erlendirilebilmesi ve devrolunabilmesi kayd,yla ayni sermaye olarak konulabilmektedir. Bu ba lamda, orta ,n veya irketin vadesi gelmi ancak henüz tahsil edilmemi alacaklar,n, irkete devrederek bu alacak haklar,n,n ayni de er olarak sermayeye ekleyebilmesi mümkündür.

Kanaatimizce; orta ,n alacak hakk,n, irkete sermaye olarak koymas, ile kar ,la ,ld, , zaman orta ,n sermaye borcunun tahsilindeki belirsizli e bak,ımas, önem ta ,maktadır. Tahsil noktas,ndaki belirsizlik ise, sermaye olarak konulan alaca ,n borçlusunun üçüncü ki i veya irketin kendisi olmas,na göre farklı,ık arz etmektedir. Sermaye olarak konulan alaca ,n borçlusunu üçüncü ki i ise, tahsili belirsiz olan alacak hakk,n,n temliki sermaye borcunun ifas,n, da belirsiz k,lmaktadır. Bu durumda, ayni sermaye art,r,m,n,n varl, , söz konusu olur. Zira ancak tahsili belirsiz olan alaca ,n mülkiyet hakk,na konu olmas,, devredilebilmesi ve nakden de erlenebilmesi mümkündür. Ayni sermayeye konu edilebilen mal,n, para ile takdir olunan ve devir ve fera edilebilen k,yemetlerden olmas, gerekmektedir¹⁷. ayet sermaye olarak konulan alaca ,n borçlusunu irketin kendisi ise, sermaye borcunun takas yoluyla ifas, yani tahsili gerçekleşle ti i için her eyden önce art,k temlikten/devredilen bir de erden ve sermaye borcunun ifas,n,n belirsizli inden bahsedilemez. Dolay,s,yla, nakit sermaye borcu orta ,n alaca , silinerek tahsil edildi inde art,k ayni sermaye art,r,m, yap,ld, , kabul edilemez¹⁸. Sermaye taahhüdünün orta ,n irkettten olan alaca , ile kar ,lanmas, durumunda art,k ödenmi bu de erin nakden de erlenmesi de gerekmez.

ayet alacak hakk,n, üçüncü ki i ifa edecek ise, irket kay,tlar,nda yer almayan bu tutar,n nakit de erinin ayni sermayede oldu u gibi bilirki i marifetiyle belirlenmesi anlaml,d,r. Zira üçüncü ki iden olan alaca ,n irkete devrinde

gerçekle tirilen art, lar, irketlerin söz konusu alacaklara konu ödeme yükümlülüklerini ortadan kald,rmaktadır. Dolay,s,yla, irketlerin finansman yap,s,n, güçlendirmektedir. Getirilen indirim uygulamas,n,n amac, sermaye irketlerinin sermaye yap,lar,n, güçlendirmektir. Ortak alacaklar,n,n sermayeye ilavesi de do rudan bu amaca hizmet etmektedirö denilmektedir.

¹³ rdeledi imiz konu hakk,nda Tebli Tasla ,ndaki bu örnek, ö(E) A. . dönem içerisindeki nakit ihtiyaç,n, kar ,la mak için orta , olan Bayan (B)öden 15.04.2015 tarihinde 1.000.000-TL borç alm, olup bu tutar, öortaklara borçlarö hesab,nda izlemektedir. irket, orta , Bayan (B)öye olan borcunu ödemeksizin 07.07.2015 tarihinde sermayesini 2.000.000-TL art,rmaya karar verdi , bu karar 14.07.2015 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmis tir. (E) A. öün, Bayan (B)öden alm, oldu u 1.000.000-TL tutar,ndaki borç, irket taraf,ndan sermaye taahhüdünün bir k,sm,n,n yerine getirilmesinde kullan,larak 21.07.2015 tarihinde irketin banka hesab,na yat,r,lm, t,r. Bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu eklinde gerçekleşle en sermaye art, lar, indirim tutar,n,n hesaplanmas,nda dikkate al,nmayaca ,ndan (E) A. taraf,ndan gerçekleşle tirilen sermaye taahhüdünün irket orta , Bayan (B)öden borç olarak al,nan k,sm, için indirimden yararlan,ımas, mümkün bulunmamaktadır, rö eklindedir.

¹⁴ ÇEV K, Orhan Nuri: Uygulamada irketler Hukuku, Yetkin Yay,nlar,, Ankara, 2002, s. 143.

¹⁵ TTK md. 127 hükmü, öKanunda aksine hüküm olmad,kça ticaret irketlerine sermaye olarak; a) Para, alacak, k,yemetli evrak ve sermaye irketlerine ait paylar, b) Fikri mülkiyet haklar,, c) Ta ,n,rlar ve her çe it ta ,nmaz, d) Ta ,n,r ve ta ,nmazlar,n faydalanma ve kullanma haklar,, e) Ki isel emek, f) Ticari itibar, g) Ticari i letmeler, h) Hakl, olarak kullan,lan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve i aretler gibi de erler, i) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik de eri olan di er haklar, j) Devrolunabilen ve nakden de erlendirilebilen her türlü de er, konabilirö eklindedir.

¹⁶ PULA LI, Hasan: irketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yay,nlar,, Ankara 2016, s. 59; ÖZDAMAR, Mehmet: ö6102 Say,ı, TTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim irketlere Ayni Sermaye Konulmas,na li kin Çe itli Sorunlarö, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, Say, 2015/1, s. 145.

¹⁷ ÇEV K, s. 145.

¹⁸ Bkz. AYO LU, Tolga: öSermaye Avans, Kavram, Üzerine Dü üncelerö, Prof. Dr. Hamdi Yasamanöa Arma an, On iki Levha, stanbul, 2017, s. 48öde, öayni sermayeye de er biçilmesine ili kin bilirki i raporunda sermaye olarak konulan alacaklar,n -gerçekli iö -geçerlili iö -342. maddeye uygunlu uö -ahsil edilebilirlikleriö ile -am de erleriö hakk,nda tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplar,na göre aç,klama yap,ımas, gerekir. De er biçmeye ili kin bilirki i raporunda sermaye olarak konulan alacaklar,n -ahsil edilebilirli iö hakk,nda aç,klama yap,ımas, arand, ,na göre, bu hükümde kastedilenin pay sahiplerinin irkettten olan alacaklar, de il, üçüncü ki ilerden olan alacaklar, oldu u sonucuna ula ,ımas, gerekir. Zira bir pay sahibinin zaten sermaye taahhüdünden do an borcu takas edilecek olan irkete kar , sahip oldu u alacak hakk,nda -ahsil edilebilirlikö de erlendirmesi yap,ımas, manas,zd,rö eklinde görü ümüzü destekleyen benzer yönde aç,klamalar yap,lm, t,r.

alaca ,n temlik edilmesi söz konusudur¹⁹. İrketeye temlik edilerek sermayeye eklenmi bir alaca ,n çeki meli olmas,, üçüncü ki inin bu alaca a dair defî ileri sürmesi veya ödeme gücü óaciz hali-gibi durumlar sermayeye eklenecek bu alacak hakk,n,n gerçek de erini etkileyece i için ilgili alacak nakit de erine göre de il TTK md. 343 hükümlerine göre bilirki i marifetiyle de erlenmelidir²⁰. te bu noktada, irket sermayesinin bir parçası, haline gelmi olan aynı sermaye niteli indeki bu tip alacak haklar, üzerinden hesaplanan faizin kurumlar vergisi matrah,ndan indirilememesi de bahse konu alaca ,n henüz tahsil edilmemi ve asl,nda sermaye kar ,l, ,n,n nakit bir de erle kar ,lanmam, olmas, nedeniyledir.

Kanaatimizce; orta ,n sermaye taahhüdünü ödemek için kulland, , kaynak ayet bu orta ,n irketten olan alaca , ise, irketin borç kay,tlar,nda nakit de eriyle görünen bu kayna ,n aynı sermaye niteli ine sahip oldu unu söylemek hatal, olur. Zira ortak sermaye art,r,m,na konu taahhüdünü irket kay,tlar,ndaki alaca , marifetiyle ifa etmektedir. irket orta ,na olan borcunu kay,tl, nakit de eriyle ödemi olur. Orta ,n sermaye borcunun tahsilinde de bir belirsizlik ya anmamaktad,r. Bu durum kar ,s,nda, orta ,n irketten olan alaca ,n,n irkete sermaye olarak taahhüdünden-temlikinden de il orta ,n irkete taahhüt etti i bir sermaye borcunun irketten talep edebilecek nakit alacak de eriyle kar ,lanmas,ndan bahsedilebilir. Hal böyle olunca, irketin bilançosunda/defterlerinde görünen nakdi bir de eri bilirki i de erlemesine tabi tutarak sermaye art,r,m,na konu etmesi anlams,z hale gelmektedir. Zaten bu sebeple, TTK md. 457/2-a hükmünde *ödevral,nan aynı sermaye, ayn,n türü, de erlendirmenin yöntemi, isabeti ve hakl,l, ,; bir borcun takas, söz konusu ise, bu borcun varl, ,, geçerlili i ve takas edilebilirli iö* ekinde bir düzenlemeye yer verilmek suretiyle, yönetim kuruluna aynı sermaye olarak konulan de erin de erlendirme yöntemini beyan etme görevi yüklendi ini ancak irket bir borcunu takas ederek sermaye art,r,m,nda bulunaca , zaman yönetim kurulundan sadece bu borcun varl, ,, geçerlili i ve takas edilebilirli i konular,nda beyanda bulunmas,n,n istendi ini görmekteyiz. Dolay,s,yla, kanun koyucu bu düzenleme marifetiyle irket kay,tlar,ndaki bir borcun sermaye taahhüdü kar ,l, ,nda kullan,lmamas,n, de erleme uygulamas,n,n kapsam, d, ,nda tutmu tur. Bizce; söz konusu düzenleme bile tek ba ,na, ortaklara borçlar hesab,ndan yap,lan art,r,m,n aynı sermaye olarak de erlendirilmemesi gereklili ine i aret etmektedir.

Özet olarak; ortakl,klar hukuku bak,m,ndan orta ,n alacak hakk,n,n sermayeye eklenmesi söz konusu oldu unda buradaki alacak de erinin do rudan aynı sermaye gibi de erlendirilmemesi gerekir kanaatindeyiz²¹. Bize göre, sermaye art,r,m,nda kullan,lan ortak alaca ,n,n TTK md. 342 hükmünde ifade edildi i gibi irkete devredilip edilmedi i önem ta maktad,r. ayet, orta ,n taahhüt etti i sermaye kar ,l, ,nda üçüncü ki iden olan vadesi gelmi bir alaca ,n, irkete devretmesi söz konusu ise burada aynı bir de erin sermaye olarak konuldu unun kabulü gerekir²². Ancak nakdi sermaye taahhüdünde bulunarak irkete borçlanan orta ,n bu borcunu ayn, zamanda irketten olan vadesi gelmi alaca , ile takas etmesi söz konusu ise, art,k burada sermaye art,r,m,na konu de erin temlik edildi ini de il takas yoluyla nakden ödendi ini kabul etmek yerinde olacakt,r²³. Bu bak,mdan, ortakl, a nakit sermaye borcu üstlenmi olan ortak, bu borcunu ödemek için ortakl, a kar , sahip oldu u alaca , takas etti i zaman nakit sermaye borcunun ifas,ndan söz edilmelidir²⁴. Ancak, orta ,n irketten olan alaca ,n, sermayeye eklerken irketin bu borç için

¹⁹ Alaca ,n sermaye olarak konulmas,nda, sermaye taahhüdünün konusunu do rudan do ruya bir ki iden belirli bir edimi talep yetkisi veren hak devrinin olu turdu u hakk,nda bkz. ARICI, M. Fatih: Alacak Hakk,n,n Anonim Ortakl, a Sermaye Olarak Taahhüdü, Beta Yay,nevi, stanbul, 2003, s. 34.

²⁰ ÇONKAR, Halil: Anonim Ortakl,ka Aynı Sermaye, On iki Levha, stanbul, 2016, s. 165. Bkz. MORO LU, s. 66da, *öKurulu ve sermaye art,r,m, s,ras,nda taahhüt edilen paradan ba ka sermayeye tarafs,z uzman bilirki iler taraf,ndan de er biçilmesi zorunlulu u, söz konusu sermayenin ortakl, a gerçek de erinden yüksek bir bedelle mâedilmesinin önlenmesi ve böylece di er pay sahipleri ile tek güvenceleri ortakl, ,n malvarl, , olan ortakl,k alacakl,lar,n,n ç,karlar,n,n korunmas, gereksiniminden kaynaklanm, t,rö denilmektedir.*

²¹ Benzer görü için bkz. BAHT YAR, Mehmet: Ortakl,klar Hukuku, Beta Yay,nevi, 8. bask,, stanbul, 2014, s. 49, 50; B LG L, Fatih / DEM RKAPI, Ertan: irketler Hukuku, Dora Bas,m, Bursa, 2013, s.56; AYO LU, s. 44-48. sviçre hukukunda, sermaye borcunun aynı veya nakdi bir de erle de il takas yoluyla ifa edilebilmesinin mümkün oldu u hakk,nda bkz. ÇONKAR, s. 168. Yine TTK md. 583/5.f. hükmünde *öesas sermaye pay,n,n bedeli irket sözle mesinde öngörüldü ü ekilde, nakit veya ay,n olarak veya bir alaca ,n takas, yoluyla yahut sermaye art,r,m,nda oldu u gibi, serbestçe kullan,labilecek öz kaynaklar,n esas sermayeye dönü türülmesi yoluyla ödenirö* ekinde, sermaye borcunun ödenmesi hakk,nda bu borcun ortak alaca , ile takas, ekinde üçüncü bir yola yer verildi inin görmekteyiz.

²² Bkz. ÖZDAMAR, s. 146da, *öi vadesi gelmemi alacaklar sermaye olarak anonim irkete konulamayacaktır. Böylece anonim irkete getirilecek aynı sermaye unsurlar,ndan tahsil kabiliyeti bak,m,ndan en az riskli olanlar,n,n tercih edilmeye çal, ld, , anla ,lmaktad,rö* denilmektedir. Bu ba lamda, pay sahiplerinin üçüncü ki ilerden olan alacaklar, ancak vadesi gelmi alacaklar ise bunlar,n aynı sermayenin kapsam, dâhilinde olabilecekleri söylenebilir.

²³ Benzer görü için bkz. GÖLE, Celal: Anonim Ortakl,klarda Nakdi Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu fada Temerrüt, Banka ve Ticaret Hukuku Ara tırma Enstitüsü Yay,n No: 122, Ankara, 1976, s. 52, 53; AYO LU, s. 47. Bkz. ÖZDAMAR, s. 145da, *ö irketin sermaye art,r,m,nda nakdi sermaye taahhüdünde bulunan orta ,n ayn, zamanda irketten alacakl, olmas, halinde bunun sermaye koyma borcuyla takas edilmesi mümkündür. Bu ekilde irketten olan alaca , takas edilen ortak borcunu ifa etmi say,lacakt,rö; MAÇ, Mehmet: öOrta ,n Alaca ,n,n Borçlu irket Sermayesine Eklenmesiö, Lebib Yalk,n Dergisi, Mart 2018, Say, 171, s. 247da, *öBizim anlay, ,m,za göre, orta ,n nakit vermesi suretiyle do an alaca ,n, kurumlar vergisi indiriminin uygulanmas, aç,s,ndan nakit muamelesi görmesi ve bu alaca ,n sermayeye eklenmesinin de nakdi sermaye art, , olarak alg,lanmas, gerekirö* denilmektedir.*

²⁴ ARICI, s. 34, 35; Çal Manavgat, Hukuki Bak,m,ndan Halka Aç,k Anonim Ortakl,klar ve Halka Arz, Ankara, 2016, s. 605. Bu ba lamda; bkz. AYO LU, s. 45da, *ö Nakdi sermaye taahhüdünde bulunan pay sahibinin vadesinde sermaye borcu için takas beyan,nda bulunabilmesi, TBKdan do an ve niteli i gere i tek tarafl, olarak (irketin kabulüne ve onay,na ihtiyaç bulunmaks,z,n) kullan,labilen bir hakka dayanmaktadır. Bu itibarla, pay sahibinin irketten olan alaca , ile sermaye taahhüdünden do an borcunu takas etmesi, sermaye taahhüdünün niteli ine ve türüne (nakit ya da nakit d, , ööayniö olmas,na) ili kin de il, nakdi nitelikte olan sermaye taahhüdünden do an borcun ifa*

hesaplad, , faizi ayr,ca matrah,ndan indirmemesinin KVK md. 11/1-, bendinin uygulanma art, oldu u da gözden kaç,r,lmamal,d,r.

IV. ALACA IN AYN SERMAYE OLARAK İRKETE KONULMASI HAKKINDAKİ GENELGELERİN VE BİR ÖZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Genelgelerdeki Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

TTK md. 342 hükmünde önakden değerlendirilebilen ve devredilebilen malvarl, , unsurlar,n,nö aynı sermaye olarak konulabilece i ifade edilmiştir. üpheşiz ki bu düzenleme kar ,s,nda, irket alaca ,n,n irketin malvarl, , de erleri aras,nda yer al,yor olmas, sebebiyle aynı sermaye olarak konulmas, mümkündür. Mahkemece atanm, bilirki i marifetiyle de erinin tespit edilmesi kayd,yla irket alacaklar,n,n aynı sermaye olarak konulabilmesi TTK md. 343²⁵ düzenlemeleri uyar,nca mümkündür.

Netice itibariyle; irketin malvarl, , aras,nda yer alan alacaklar ay,n olarak sermayeye eklenebilmektedir. irketin pasifinde yer alan ortaklara borçlar hesab,ndaki tutarlar ise irketin TTK md. 342de belirtilen malvarl, , unsurlar, aras,nda değerlendirilmemelidir. Kanaatimizce; tamamen nakit kaynakl, olan ortaklara borçlar,n aynı de il ancak nakdi sermaye art,r,m,na konu edilmesi²⁶ mümkündür ve sermayeye dönü türülen bu borç de eri üzerinden KVK md. 10/1-, hükmüne göre hesaplanan faiz miktar,n,n kurum kazanc,ndan indirilebilmesi kabul edilmelidir²⁷. Bu durum, iç kaynaklardan de il irketin bilançosuna olumlu etkisi olan kaynaklardan yap,lan sermaye art,r,mlar, için indirim hakk,n,n verilmi olmas,na da uygundur. Hal böyle iken, Gümrük ve Ticaret Bakanl, ,n,n 27.09.2013 tarihli öAlaca ,n Ayn, Sermaye Olarak İrketi Konulmas,ö konulu Genelgesinde²⁸ (Bundan böyle öGenelgeö olarak an,laçakt,r), ortak alaca ,n,n mahsup yoluyla sermaye art,r,m,nda kullan,lmaz, durumu hakk,nda TTK md. 342 ve 343 hükümlerine ayk,r, aç,klamalar yap,ld, ,n, görmekteyiz. darenin söz konusu yaz,s,nda yer verdi i eksik ve/veya hatal, aç,klamalar, uygulama bak,m,ndan kar, ,kl, a yol açm, t,r.

Söz konusu Genelgede²⁹, *öpay sahibinin irketten olan alaca ,n,, bir ba ka irketin kurulu unda veya bir ba ka irketin sermaye art,r,m,nda aynı sermaye olarak koymas, durumunda, pay sahibinin irketten olan alaca ,n,n varl, ,n,n tespitinde Kanununun 343. Maddesi uyar,nca irket merkezinin bulundu u yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirki ilerce haz,r,lanacak rapor ibraz edilmesi gerekti iö ifade edilmiştir.*

Genelgede orta ,n üçüncü ki ilerden olan alaca ,n, sermaye olarak koymas, durumunda bu alaca ,n aynı sermaye niteli inde oldu u ve TTK md. 343 hükmüne göre bilirki iler taraf,ndan varl, ,n,n ve de erinin tespit edilmesi gereklili i ticaret sicil müdürlüklerine anlat,lm, t,r. Burada, irketin bilançosunda yer almayan bir alacak bilançonun aktif hesaplar,na al,naca , ve kar ,l, ,nda sermaye hesab,n,n i lem görmesi ile aynı sermaye art, , yap,laca , için TTKöya göre atanan bilirki i, söz konusu alaca ,n varl, ,n, ve tahsil edilebilirli ini değerlendirerek alaca ,n de erinin tespit etmekte ve bu suretle tespit edilen de er sermayeye ilave edilmektedir³⁰. Dolay,s,yla, orta ,n üçüncü ki ilerden olan alaca ,n,n sermayeye eklenmesi hususundaki Genelgenin bu k,sm,na ait aç,klamalar, do ru bulmaktay,z.

Öte yandan; Genelgenin devam,nda, pay sahibinin alaca ,n,n üçüncü ki i yerine sermaye art,r,m,na kat,ld, , irketten olmas, halinde alaca ,n tespiti bak,m,ndan,

öorta ,n irketten olan alaca ,n,, orta , oldu u irketin sermaye art,r,m,nda aynı sermaye olarak koymas, durumunda alaca ,n varl, ,n,n tespitinde, Kanununun 343 üncü maddesi uyar,nca irket merkezinin bulundu u yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirki ilerce haz,r,lanacak rapor ibraz edilebilece i gibi, yeminli mali mü avir veya serbest muhasebeci mali mü avir raporu ya da denetime tabi irketlerde denetçinin bu tespitlere ili kin raporunun da ibraz edilebilece iö

eklinde, farklı, de erlendirmeler yap,lm, t,r. Buna göre; orta ,n irketten olan alaca ,n,n irket sermayesine eklenmesi halinde alaca ,n varl, ,n,n tespitinde YMM veya SMM ya da denetime tabi irketlerde denetçilerin tespiti ili kin raporu yeterli görülmü tür. Bize göre; Genelgenin bu k,sm,nda orta ,n irketten olan alaca ,n,n bir yandan aynı sermaye olarak değerlendirilmesi di er taraftan da TTK md. 343 hükmündeki usul d, ,nda tespitinin uygun görülmesi çeli kili ve hatal, olmu tur. Ayr,ca, yukar,da izah etti imiz üzere, nakdi sermaye taahhüdünde bulunarak İrketi borçlanan orta ,n bu borcunu ayn, zamanda irketten olan vadesi gelmi alaca , ile takas etmesi söz konusu

biçimine (öifa yöntemineö) ili kin bir meseledir; çünkü takas, hukuki niteli i itibariyle bir İfa yönteminden ibarettirö eklinde yer verilen aç,klamalara kat,lmaktay,z.

²⁵ TTK md. 343; öKonulan aynı sermaye ile kurulu ,s,ras,nda devral,nacak i letmelere ve ay,nlara, irket merkezinin bulunaca , yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirki ilerce de er biçilir. De erleme raporunda, uygulanan de erleme yönteminin somut olay,n özellikleri bak,m,ndan herkes için en adil ve uygun seçim oldu u; sermaye olarak konulan alacaklar,n gerçekli inin, geçerli inin ve 342 nci maddeye uygunlu unun belirlendi i, tahsil edilebilirlikleri ile tam de erleri; aynı olarak konulan her varl,k kar ,l, ,nda tahsis edilmesi gereken pay miktar, ile Türk Liras, kar ,l, ,, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplar,na göre aç,klan,r. Bu rapora kurucular ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onaylad, , bilirki i karar, kesindirö eklindedir.

²⁶ ÖZDAMAR, s. 145; GÖLE, s. 52; MAÇ, s. 248.

²⁷ DO RUSÖZ, Bumin: öSermaye Avanslar, Üzerinden İndirimö, Dünya Gazetesi, 09.10.2016 (Eri im: 03.11.2018); KÜTÜK, Ali An,l: öOrtaklara Olan Borçlar,n Sermayeye İlave Edilmesi Suretiyle Sermayenin Art,r,lmaz, Sermaye Te vikinden Faydalan,r m,?ö, Vergi Dünyas,, Say, 425, Ocak 2017, s. 125.

²⁸ Genelge metni için bkz. <http://www.asmmmo.org.tr/userfiles/others/files/Mvzt/Gnlg/6102/13-09-5665.pdf>, (Eri im: 03.11.2018).

²⁹ Genelge metni için bkz. <http://www.asmmmo.org.tr/userfiles/others/files/Mvzt/Gnlg/6102/13-09-5665.pdf>, (Eri im: 03.11.2018).

³⁰ KÜTÜK, s. 125.

oldu unda art.k sermaye art,r,m,na konu bu alaca ,n takas yoluyla nakden ödendi ini kabul etmek ve bu ekilde yap,lan sermaye art,r,m,n, da nakdi sermaye art,r,m, kategorisinde de erlendirmek gerekir kanaatindeyiz. Aksi yöndeki de erlendirmelerle Genelge aç,klamalar,n,n benimsenmi olmas,, TTK md. 342 hükmünün lafz,na ayk,r,l,k te kil edecektir.

Asl,nda, ortaklara borçlar hesap, hakk,nda Genelgedeki aç,klamalar olmasayd, bile bir irketin bilançosunda yer alan ve ortaklara borçlar hesap,nda takip edilen tutar,n TTK hükümlerine göre atanacak bilirki i taraf,ndan tespit ettirilmesi, irketin bilanço kalemlerinin gerçe i yans,tmad, ,n,n kabulü anlam,na gelece i için TTK ve muhasebe uygulamalar, bak,m,ndan hatal, ve anlams,z sonuçlar do urmaktad,r³¹. Zaten bu durum sebebiyle, di er bir anlat,m,la irketin kendi pasifinde bulunan ortaklara borçlar hesap,nda yer alan bir tutar,n sermayeye ilave edilmesinde alaca ,n de erlemesinin yap,lmaz,n, istemek yanl, olaca , için³² ortaklara borçlar hesap,nda yer alan tutar,n bilirki ilerce tespiti usulünün Genelge marifetiyle terk edilmesi sa lanmak istenmi tir. Zira TTK'ya göre atanan bilirki inin görevi; alaca ,n varl, ,n, tespit etmek, tahsil edilebilirli ini ölçmek ve sonras,nda da bu alacak miktar,n, tespit etmektir. Bir irketin kendi bilançosu içinde yer alan bir varl,k kalemi için bunu istemek söz konusu irketin bilanço kalemlerinin gerçe i yans,tmad, ,n,n kabulü anlam,na gelir ki, bunu TTK ve muhasebe uygulamalar,m,z aç,s,ndan aç,klamak mümkün de ildir. Böyle bir i lem ancak irketin kendi bilançosunda yer almayan bir kalem için yap,labilir³³.

bu gerekçeler çerçevesinde, öncelikle öalaca ,ö her niteli i itibariyle ayni olarak de erlendiren Genelgedeki aç,klamalara kat,lmad, ,m,z, belirtmeliyiz. Yine Genelgede, pay sahibinin irkettten olan alaca , hakk,nda hem ayni sermaye tan,m,las, yap,lmaz,n,n hem de bu alaca ,n ayni sermaye olarak konulmas, söz konusu oldu unda TTK md. 343 hükmündeki bilirki i raporu temin edilmesi art,n,n herhangi bir yasal dayana , ortaya konulmadan terk edilmeye çal, ,lmaz,n,n tam bir çeli ki yaratt, ,n, vurgulamak isteriz.

Bu noktada; Gümrük ve Ticaret Bakanl, ,n,n konuya ili kin 02.01.2014 tarihli 50035491.449.023 say,l, sonraki Genelgesinde (Bundan böyle ö **kinci Genelge**ö olarak an,lacakt,r) ise,

öorta ,n irkettten olan alaca ,n,n yeminli mali mü avir veya serbest muhasebeci mali mü avir raporu ya da denetime tabi irketlerde denetçinin bu tespitlere ili kin raporu ile sermaye art,r,m,na konu edilebilmesi için, bu alaca ,n yaln,zca irkete nakit olarak verilen borçtan kaynaklanmas, ve ibraz edilen raporda da alaca ,n nakdi borçlanmadan kaynakland, ,n,n aç,kça belirtilmesi, bunun d, ,nda kalan ortaklar,n alacaklar, bak,m,ndan yap,lacak tespitini ise 6102 say,l, Türk Ticaret Kanununun 343. Maddesi uyar,nca irket merkezinin bulundu u yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirki ilerce haz,r,lanacak raporla yap,lmaz, gerekmektedirö

denilmektedir. Görüldü ü gibi, bu kinci Genelgede orta ,n sermaye art,r,m,nda taahhüt etti i miktar kar ,l, , olmak üzere ayn, orta ,n irketteki nakdi alaca , silindi i zaman ilgili sermaye art,r,m, bak,m,ndan nakdi sermaye art,r,m,lar,ndaki usulün takip edilece i üzerinde durulmu tur. irkete nakit olarak verilen borçlar,n sermayeye eklenmesini di er ayni sermaye art,r,m,lar,ndan ay,ran ve bunlar, nakdi sermaye art,r,m,ndaki prosedüre tabi tutan ilgili Genelgenin bu k,sm,n, yukar,daki aç,klamalar,m,zla ayn, do rultuda olmas, sebebiyle yerinde buluyoruz³⁴. Zira daha önce izah etti imiz üzere, irketin orta a nakden ödemesi gereken bir de erin sermaye art,r,m,nda kullan,lmaz, nakit sermaye art,r,m,d,r ve bu tip art,r,m,larda sermayeye eklenen kalemin varl, ,n,n tespiti yeterli olup herhangi bir de erlemeye tabi tutulmas,na gerek yoktur.³⁵

kinci Genelgede, orta ,n irkete nakit olarak verdi i borçlar d, ,ndaki di er alacaklar, hakk,nda bunlar,n sermayeye eklenmesinin TTK md. 343'deki bilirki i raporu temini ile mümkün olabilece i özel olarak vurgulanm, t,r. Dolay,s,y,la, Bakanl,k ç,kard, , kinci Genelge ile asl,nda orta ,n irkettten olan alaca ,n, ikili bir ayr,ma tabi tutmu tur. Burada, öncelikle orta ,n ayni alacaklar, ve nakdi alacaklar, sermayeye eklendi inde farklı, de erlendirilmesi gerekti i izah edilmi ve sonras,nda da orta ,n irkete nakden verdi i borcun mahsup yoluyla sermaye art,r,m,nda kullan,lmaz, ayni sermaye art,r,m,n,n kapsam, d, ,nda de erlendirilmi tir. Bu durum kar ,s,nda, irketin orta ,ndan nakden ald, , borçlar, vadesi geldi inde TTK md. 343'deki prosedürü yerine getirmeden sermayeye art,r,m,na konu edebilece ini ve an,lan bu nakdi sermaye art,r,m, bak,m,ndan KVK md. 10/1-, bendindeki matrah indiriminden faydalanma hakk,na sahip oldu unu dü ünmekteyiz.

B. Özelgedeki Aç,klamalar,n De erlendirilmesi

Konuya ili kin Gelir dairesi Ba kanl, ,n,n yay,nlad, , bir özelgeye de dikkat çekmek istemekteyiz. 12.01.2018 tarihli özelge³⁶ kapsam,nda; ileride gerçekleş tirilecek sermaye art,r,m,nda kullan,lmak üzere ortaklar taraf,ndan mükellef irket hesap,na nakden para yat,r,lmaz,n,n ve bu paran,n ortaklar cari hesap,nda izlenmesinin söz konusu

³¹ NAZALI, Ersin: öOrtaklara Borçlar Hesab,n,n Sermayeye Dönü mesinde Ne De i ti?ö, Vergi Dünyas,, Say, 385, Eylül 2013, s 28.

³² KÜTÜK, s. 125.

³³ Konu bkz. NAZALI, s. 29'da, öTTK'da yer alan bir alaca ,n ayni sermaye olarak konulmas, i leminde, bir gerçek veya tüzel ki i, kendisine ait olan bir alaca ,, mevcut bir sermaye irketine alaca ,n temlik yoluyla transfer etmekte ve kar ,l, ,nda söz konusu irketin hisse senetlerinin sahibi olmaktad,r. lem bu ekilde tan,m,land, ,nda, ortaklara borçlar hesap,nda yer alan rakam,n sermayeye dönü türülmesi i leminde buna benzer bir durum bulunmamaktad,r. Tüm borç rakam, irketin bilançosunda yer almakta, bilançonun pasifleri aras,nda bir i lem yap,lmaktad,rö ekinde aç,klanm, t,r.

³⁴ Benzer görü için bkz. PENEZO LU, Yusuf Gökhan öOrtak Alaca ,n,n Sermayeye lavesinde Sermaye Art,r,m ndirimi Uygulamas,ö, KPMG Blog, 12.08.2016, <https://kpmgvergi.com/Blog/Pages/FullBlog.aspx?article=615>, (Eri im: 20.10.2018).

³⁵ ÖZDAMAR, s. 144.

³⁶ 50426076-125[10-2017/20-318]-2836 say,l, özelge metni için bkz. <http://www.gib.gov.tr>, (Eri im: 11.11.2018).

oldu unu, bu durum kar ,s,nda mükellef irketin söz konusu borç tutar,n, daha sonra sermayeye ekleyerek matrah indiriminden yararlan,p yararlanmayaca ,n, sordu unu görmekteyiz. Cevap olarak ise, Tebli ile öbilanço içi kalemlerin birbiri içine mahsubuö hususunda getirilen s,n,r,lama nedeniyle mükellef irketin indirimden yararlan,lamayaca ,na yer verilmi tir. Özelge metninde, an,lan tutar,n sermayeye eklenmesinin nakdi art,r,m niteli inde olup olmad, , hususunda herhangi bir aç,klamaya yer verilmemi tir.

Kanaatimizce, irket hesab,na nakden yat,r,lan bu para ilk bak, ta Türk Ticaret Kanunuönda düzenlenmeyen ancak uygulama ve içtihatlarla varl, , kabul edilen sermaye avans, uygulamas,na benzemektedir³⁷. Konu hakk,nda, Kurumlar Vergisi Genel Tebli inde (Seri No:1) De i iklik Yap,lm,na Dair Tebli øde (Seri No: 10)³⁸ 10.6.3.1.1. numaral, ba l,k alt,nda sermaye avanslar,n,n durumu hakk,nda yap,lan aç,klamalara bak,lmal,d,r. Söz konusu Tebli de (Seri No: 10), ileride gerçekle tirilecek sermaye art,r,m,ndan kaynaklanan sermaye taahhüdünün yerine getirilmesinde kullan,lmak amac,yla sermaye art,r,m, karar,ndan önce ortakl,k hesab,na yat,r,lan tutar,n banka hesab,na yat,r,ld, , tarihten itibaren bilançoda ödDi er Sermaye Yedekleriö hesab, alt,nda izlenmesi ve bu tutar,n bankaya yat,r,ld, , tarihin içinde bulundu u hesap dönemi içinde sermaye art,r,m, karar, al,narak karar,n ticaret siciline i lenmesi gerekti i, bu artlarla söz konusu tutar,n matrah indirimine konu edilebilece i ifade edilmi tir³⁹. Bu aç,klamalara kat,lmaktay,z. Her eyden önce, bir orta ,n irkete aktard, , sermaye art,r,m avans, olarak kayda al,nm, tutarlar, TTK md. 509/1 hükmündeki sermaye için faiz ödenmez kural,na tabidir⁴⁰. Zaten, üzerinden faiz hesaplanmayarak gider kayd,na konu edilmeyen sermaye avans, tutar,n, daha sonra sermaye art,r,m,nda kullan,lm,na, sayesinde ayn, tutar üzerinden KVK md. 10/1-, hükmüne göre hesaplanan faizin ikinci kez matrah azalt,c, etkisi söz konusu olmamaktad,r⁴¹.

Öte yandan; özelgede irket hesab,na yat,r,lan tutar,n di er sermaye yedekleri hesab,nda de il ortaklar cari hesab,nda izlendi i durumlar hakk,nda da aç,klamalara yer verilmi tir. Bu durum kar ,s,nda, idarenin bahsi geçen tutar hakk,nda sermaye avans, de il ortak alaca , de erlendirmesi yapmas, yerindedir. Kald, ki, sermaye art,r,m,na yönelik genel kurul karar,na istinaden tescil edilmi bir sermaye art,r,m, bulunmuyor ise i tirak edilen firmalara yap,lan ödemeler sermaye avans, ad,yla takip edilse de asl,nda borç verme i lemi mahiyetindedir⁴². Bu ba lamda; asl,nda orta ,n irkete verdi i sermaye avans, sermaye art,r,lan,na kadar borç mahiyetinde kabul edilmelidir. Bu nedenle, sermaye avans, üzerinden yap,lan sermaye art,r,m,lar,n, nakit sermaye art,r,m, gibi de erlendiren 10 Seri numaral, KVK Tebli için 10.6.3.1.1. numaral, ba l, , alt,nda aç,klamalar,n kapsam,na ortaklara borçlar hesab,ndaki di er nakit de erler üzerinden yap,lan sermaye art,r,m,lar,n, da girmesi gerekti ini belirtmeliyiz. Di er taraftan; konu hakk,nda,

öi ortaklardan nakden al,nan borçlar,n, ortakla yap,lan anla ma sonucu sermayeye dönü türülmesinde, paran,n do rudan di er sermaye yedeklerine al,nmam, olmas, dolay,s,yla uygulaman,n kabul edilmemesi, eklin özüün önüne geçmesi sonucunu do urmaktad,r. Öze bak,lmamakta, ekli kayda itibar olunmaktad,r. Bu da mükellefleri önce borcu öde, bir saat sonra sermaye avans, alö gibi hileli yollara zorunlu olarak itmektedirö

eklinde yap,lan aç,klamalar, da do ru bulmaktay,z⁴³.

Özelge metni irdelendi inde ise, idarenin orta ,n,n bu alaca ,n,n sermayeye eklenmesi hususunda ayni ve nakdi sermaye ayr,m,ndan bahsetmemi olmas, dikkat çekicidir. Zira idare, söz konusu ortak alaca ,n,n sermaye eklenmesi halinde matrah indiriminden yararlan,lamayaca , dair görü ünü aç,klarken, sadece bilanço için kalemlerin birbiri içinde mahsup edilmesi yoluyla gerçekle tirilen sermaye art,r,m,lar,n, uygulaman,n kapsam, d, ,nda tutan 9 Seri No.lu Tebli düzenlemelerini kendine dayanak almakla yetinmi tir. Bu noktada, 9 Seri No.lu Tebli ile getirilen bu

³⁷ Bkz. Dan. 4. Dairesinin 04.11.1998 tarihli ve E. 1998/2191, K. 1998/3909 say,l, karar,nda, öOrta , oldu u anonim irketin, y,l içinde yapaca , sermaye art,r,m,na mahsuben 'avans verilmesi' olay,nda, avanslar,n y,l sonundan önce sermaye art,r,m, ile kapat,ld, ,n,n saptand, , durumlarda, bu i lemlerin borç para verme de il 'sermaye art,r,m avans, verme i lemi' oldu una hükmedilirö ekinde, sermaye art,r,m avans, kavram, ve orta ,n bu ad alt,nda irkete verdi i paran,n hangi zaman dilimi içinde sermaye art,r,m,nda kullan,lm,na, gerekti i hakk,nda aç,klamalara yer verilmi tir. Yine bkz. Dan. 3. Dairesinin 26.02.2015 tarihli ve E. 2013/7599, K. 2015/821 say,l, karar,nda, öi sermaye art,r,m, avans,na Türk Ticaret Kanununda hukuki sonuç ba lanmad, ,, bu durumda sermaye avans,n,n hiçbir prosedüre ba lanmadan geri al,nabilece i gibi sermaye art,r,m,nda da kullan,lmayabilece i, sermaye art,r,m i lemleri tamamlanmadan sermaye avans,n,n sermayenin unsuru olarak de erlendirilmesinin mümkün bulunmad, ,ö denilmektedir. Karar metinleri için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/>, (Eri im: 16.01.2019). Sermaye avans, ile ilgili detayl, bilgi için bkz. AYO LU, s. 31-42.

³⁸ 05/08/2016 tarihli ve 29792 say,l, Resmî Gazeteöde yay,nlanm, t,r.

³⁹ Bkz. Seri No:1 Kurumlar Vergisi Genel Tebli için De i iklik Yap,lm,na Dair Tebli (Seri No: 10) içinde 10.6.3.1.1. numaral, ba l,k alt,nda yap,lan aç,klamalar. 10 Seri No.lu Tebli metni için bkz. 05/08/2016 tarihli ve 29792 say,l, Resmî Gazete.

⁴⁰ Sermaye art,r,m, i lemi tamamlanana kadar sermaye avans, olarak kaydedilmi tutarlar,n teknik aç,dan sermaye niteli inde olmad, , ve bunlar için ödünç sözle melerindeki gibi faiz i letilmesi gerekti i hakk,ndaki görü için bkz. AYO LU, s. 43. Bu noktada, gerçekle mesi ve zaman, belirgin olmayan bir i leme- sermaye art,r,m,na ö kaynak te kil eden ortak ödemelerinin hukuken i lem gerçekle ene kadar hesaplarda borç mahiyetinde de erlendirilerek faiz hesaplamas,na tabi tutulmas, görü üne kat,lmaktay,z. Ancak, sermaye art,r,m, gerçekle ti inde de geçmi dönem borç hesaplar,nda yer alan bu faiz miktarlar,nda TTK md. 509/1 hükmü gerekçesiyle düzeltilme/silme gerçekle tirilmesi yerinde olur kanaatindeyiz.

⁴¹ D KMEN, Mustafa Burçin öSermaye Art,r,m Avans, ve Transfer Fiyatland,rmas, Yoluyla Örtülü Kazanç Da ,t,m,ö, Vergi Dünyas,, Say, 380, Nisan 2013, s.71.

⁴² OKYAY, Mikail: ö -Sermaye Avanslar,ö Kavram,n,n Vergi Kanunlar, ve Di er Kanunlar Kar ,s,ndaki Durumuö, Vergi Dünyas,, Say, 424, Aral,k 2016, s.100.

⁴³ DO RUSÖZ, öSermaye Avanslar, Üzerinden ndirimö, Dünya Gazetesi, 09.10.2016 (Eri im: 03.11.2018).

s,n,rlaman,n verginin yasall, , ilkesine ayk,r,l,k bak,m,ndan ayr,ca ele al,nmas, gerekti i de aç,kt,r⁴⁴.

V. B LANÇO Ç KALEMLERİN B RB R Ç NDE MAHSUBU EKL NDE GERÇEKLE EN SERMAYE ARTIRIMLARI HAKKINDA ND R M N UYGULANAMAMASI SORUNSALI

Tebli de, öbilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubuö yöntemiyle gerçekle en sermaye art,r,mlar, için irketlerin uygulamadan yararlanamayaca ,na yer verilmi tir. te bu düzenleme, irketlerde ortaklara borç ödemesi yap,lmaks,z,n ortaklar,n bu alacaklar,na mahsuben yap,lan sermaye art,r,mlar,n,n matrah indirimi kapsam,nda de erlendirilmemesi gerekti i ekinde, hatal, de erlendirmelerin yap,lmaz,na yol açm, t,r.

Kanaatimizce; Tebli ödeki aç,klamalar, mahsuba konu bilanço kalemlerinden birinin art,r,lan sermaye miktar, ve di erinin de bilançoda yer alan irketin iç kayna , mahiyetindeki yedek akçeler veya da ,t,lmayan kârlar gibi kalemler olmas, durumuna ili kindir. Zira bu iki de erin mahsubu ile gerçekle en sermaye art,r,mlar,, d, ar,dan gelen yeni bir mali arac,n sermayeye dönü mesini sa lamad,klar, için an,lan matrah indirimine tabi tutulmamaktad,rlar.

Sermaye art,r,m,n,n genel sebepleri aras,nda; ortakl,k borçlar,n,n öz sermayeye dönü türülmesi suretiyle ortakl, ,n mali bünyesini sa l,kl, bir yap,ya kavu turmak vard,r⁴⁵. ndirim uygulamas,na dair yasal düzenlemeyi - *KVK md. 10/1-, bendini-* irdeledi imiz zaman; indirim uygulamas,na gidilemeyecek hallerin kapsam,n,n hükümde özel olarak belirlendi i, ortaklara olan borcun ise bu özel hallerden iç kaynak mahiyetinde olmad, , ve bu borç tutar, sermayeye eklendi inde irketin mali yap,s,n,n kuvvetlenerek efektif bir art,r,m,n gerçekle ti i⁴⁶ sonuçlar,na varmaktay,z. Dolay,s,yla; Tebli öde yer alan öbilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubuö marifetiyle sermaye art,r,m,na gidilmesi hakk,ndaki aç,klamalar,n kapsam,na ortaklara borçlar hesab,ndaki kalemlerin girdi ine dair de erlendirmelere, hem hükümdeki s,n,rland,rmaya dair lafza hem de vergi hukukundaki geni letici yorum yasa ,na ayk,r, olmas, sebebiyle kat,lmamaktay,z. Kald, ki, irketin orta a borcunu ödemesi akabinde ayn, orta ,n tahsil etti i bu tutarla nakdi sermaye art,r,m, taahhüdünü yerine getirmesi de mümkündür.

Netice itibariyle; KVK md. 10/1-, bendinin uygulamas,na yönelik olarak, nakdi sermaye art,r,m,nda izlenen yöntem ile ortaklara borçlar hesab, ve nakdi sermaye taahhüdü bilanço kalemleri aras,nda gerçekle en mahsupla ma yöntemi aras,nda VUK md. 3 bak,m,ndan herhangi bir farkl,l,k yoktur. Ortaklara borçlar hesab,ndaki miktar kurmaca (fiktif) de ilse bu tutar,n mahsubu yoluyla yap,lan sermaye art,r,m, sermaye art,r,m, olarak kabul edilmelidir⁴⁷.

⁴⁴Her ne kadar, Kurumlar Vergisi Kanununun 10. maddesinin son f,kras,nda, öBu maddenin uygulanmas,na ili kin usulleri belirlemeye Maliye Bakanl, , yetkilidir.ö denilmi ve ilgili Genel Tebli düzenlemesi de bu dayanakla yürürlü e girmi olsa da KVK md.10/1-, uygulamas,na s,n,rlama getiren 9 Seri No.lu Tebli düzenlemeleri verginin yasall, , ilkesine ayk,r,d,r. Zira, Anayasaö,n 73. maddesi verginin yasall, , ilkesinin konusu için ömalı yükümlülükö kavram,n, kullanm, sa da bu kavram,n verginin tüm temel ö elerini kapsad, , kabul edilmiştir. Ayr,nt,l, bilgi için bkz. GÜNE , Gülsen: Verginin Yasall, , lkesi, stanbul, On ki Levha Yay,nlar,, 2014, s.173-175. Örne in; Anayasa Mahkemesi idarenin düzenleyici i lemi ile baz, mal ve hizmet gruplar, üzerindeki KDV iadesinin kald,r,lmaz,na dair Bakanlar Kuruluna yetki veren hükmün Anayasaya ayk,r,l, ,n,n tart,ld, , bir davada (14/02/2012 tarih ve 28204 say,l, Resmi Gazeteöde yay,nlanm, olan Anayasa Mahkemesinin 17.11.2011 tarihli ve 2010/11 E., 2011/153 K. say,l, karar,nda), öAnayasa koyucunun, her çe it mali yükümlerin yasayla konulmas,, de i tirilmesi ve kald,r,lmaz,n, buyururken, keyfi, takdiri ve s,n,rs,z ölçülere dayal, uygulamalar, önleyecek ilkelerin yasada yer almas, amac,n, güttü ünde ku ku yoktur. Yasa koyucunun, yaln,zca konusunu belli ederek bir mali yükümlün ilgililere yükletilmesine izin vermesi, bunun, yasayla konulmu say,lmaz, ve Anayasa'ya uygunlu un kabulü için yeterli de ildir. Mali yükümlerin, konusu, yükümlüleri, matrah ve oranlar,, muaf,l,k, istisna ve indirimleri, mahsup ve iadesi, yükümlü de uran olay, tarh ve tahakkuku, tahsil usulleri, yapt,r,mlar,, zamana ,m, gibi çe itli yönleri vard,r. Vergi, resim ve harç koyma kavram, içine, konulan vergi veya mali yükümlenden muaf,l,k, istisna, indirim ve iade yapma kavramlar, da girmektedir. (í) Bu bak,mdan yükümlüklerin, belli ba l, unsurlar, da aç,klanarak ve temel hukuki çerçeveleri kesin çizgilerle belirtilerek yasayla düzenlenmeleri, vergi unsurlar,n,n aç,k bir ekilde yasada yer almas, ve uygulayanlar,n anlay, ,na ve yorumuna b,rak,lmamas, zorunludur.ödenilmi tir. Görüldü ü üzere, vergi indirimi hakk,n,n uygulama s,n,rlar, hakk,nda kanuni düzenleme d, ,nda idari yorum ve de erlendirmeler yap,lmaz,n,n verginin yasall, , ilkesine ayk,r,l,k ta ,d, , yukar,daki mahkeme karar,nda aç,kça ifade edilmi tir. Yasayla verilen bir hakk,n idari düzenlemeyle kald,r,lmaz, mümkün olmad, , için KVK md. 10-, hükmünü mesnetsiz ekilde daraltan 9 Seri No.lu Tebli öde yer alan, öBilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu ekinde gerçekle tirilen sermaye art, lar,, indirim tutar,n,n hesaplamas,nda dikkate al,nmayacakt,rö ekindeki düzenlemeyi Anayasaö,n 73. Maddesine ayk,r, bulmaktay,z.

⁴⁵PULA LI, s. 597.

⁴⁶ÇONKAR, s. 169. Ortak alaca ,n,n sermayeye eklenmesinin borçlu irketin sermayesinin kuvvetlenmesini sa lad, , ve bu haliyle indirim uygulamas,n,n amac,na uygun oldu u hakk,nda benzer aç,klamalar için bkz. CO GUN, Okan: öNakit Sermaye Te vikine li kin Notlarö, Vergi Dünyas,, Say, 416, Nisan 2016, s. 167. Ayr,ca bkz. KILINÇ, Abdullah: öNakit Sermaye Art, ,ndan stenen lgi Uyand,rabilecek mi?ö, Vergi Dünyas,, S. 406, Haziran 2015, s. 177öde, öortaklara borçlar hesab,n,n sermayeye ilavesinin nakdi sermaye art,r,m, olarak m, yoksaa aynı sermaye art,r,m, olarak m, say,lmaz, gerekti i tart, ,lsa da, daha önce i tiraklere nakdi olarak tedarik edilen borç tutarlar,n,n, sermayeye ilavesi halinde, söz konusu i lemin nakdi sermaye art,r,m, gibi bahsi gecen te vikten yararlanmas,n,n yap,lacac bir düzenleme ile mümkün hale getirilmesi beklenmektedir. Aksi durumda nakdi sermayenin giri i desteklenirken, bu uygulama sermaye olarak i tiraklere geri kazand,r,labilir nakit ç,k, ,n, mevcut haliyle önlenmektedir.ö denilmektedir.

⁴⁷Bkz. ATAÇ, Kür at: öNakit Sermaye Art, lar,nda ndirim Müessesesine li kin Tebli Tasla , Hakk,nda Görü lerö, Vergi Dünyas,, S. 411, Kas,m 2015, 82. Ortaklardan al,nan borçlar,n sermayeye eklenmesi halinde kurumlar vergisi matrah,ndan indirim yap,lmaz,na imkan veren benzer yönde düzenlemeler fiktif faiz gideri indirimi (önational interest deductionö/ öNIDö) ad, alt,nda Almanya, Rusya, Hindistan, Romanya, Çek Cumhuriyeti, Letonya, Polonya, Ukrayna, K,br,s ve Birle ik Arap Emirlikleri gibi ölkelerde uygulanmaktad,r. Bkz. AR STOTELOUS, Philippos / SPYROU, Alexandra öPractical Application of the New Cyprus National Interest Deductionö, Wolters Kluwer Tax Weekly, Eylül 22, 2016, Say, 202, s. 35, 37. Pay sahibinin sermaye koyarak elde edece i kazanç -kâr pay, geliri- üzerindeki vergi oran, ve irkete borç vererek elde edece i kazanç öfaiz geliri- üzerindeki vergi oran,ndan fazla oldu u için, bu vergilendirme farkl,l, , kar ,s,nda ölkeler irketlerin borçlanma ve faiz lehine olan tutumunu de i tirebilmek ad,na 1990'dardan itibaren fiktif faiz indirimi (notional interest deduction)

VI. SONUÇ VE DE ERLEND RME

Sermaye irketlerine kurumlar vergisi matrah,nda indirim hakk, veren KVK md. 10/1-, bendi hükmü, sadece nakdi sermaye art,r,m, yapan irketler bak,m,ndan bu te vik uygulamas,n,n artlar,n, belirlemektedir. Kanun koyucunun yine ilgili bentte baz, sermaye art,r,m, i lemlerini özel olarak uygulaman,n kapsam, d, ,nda tuttu unu da görmekteyiz. Bu ba lamda; sermaye irketlerinin nakit d, , varl,klar,, birle me, devir ve bölünme i lemlerine taraf olmalar,ndan kaynakl, ortaya ç,kan bilançodaki de er art, lar,n,, bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerini kullanarak gerçekle tirdikleri sermaye art,r,m,lar, ya da ortaklar veya KVK md.12 kapsam,nda ortaklarla ili kili olan ki ilerce kredi kullan,lmak veya borç al,nmak suretiyle gerçekle tirdikleri sermaye art,r,m,lar, indirim uygulamas,ndan yararlanmalar,na engel olmaktadır.

Kanunda sadece *örtaklarca borç al,nmak suretiyle gerçekle tirilen sermaye art,r,m,lar*,ö için indirim uygulamas,na gidilemeyece i aç,kça düzenlenmi iken Tebli ve sonras,nda ç,kar,lan Genelge ile baz, özalgeler kapsam,ndaki hatal, aç,klamalar neticesinde, pay sahiplerinin irketlere nakden verdikleri borçlar,n sermaye art,r,m, taahhütlerinin kar ,l, , olarak kullan,lm,as, suretiyle gerçekle tirilen sermaye art,r,m,lar, hakk,nda bunlar,n ayni sermaye art,r,m, niteli i ta ,d, , ve KVK md. 10/1-, hükmündeki te vikten yararlanamayaca , yönünde mesnetsiz ve hukuka ayk,r, de erlendirmeler yap,lm, t,r. te bu hatal, yorum ve de erlendirmeler yüzünden, ortaklara borçlar hesab,ndaki de erler üzerinden yap,lan sermaye art,r,m,lar, haks,z bir biçimde KVK md. 10/1-, bendindeki indirim uygulamas,n,n kapsam, d, ,na al,nm, t,r.

Hâlbuki pay sahibi taraf,ndan irkete nakden verilmi ve irket hesaplar,na da kayd, yap,lm, borcu sermaye art,r,m,da kullanan sermaye irketlerini indirimden yararland,r,lmaman,n herhangi bir hukuki gerekçesi bulunmamaktadır. Her eyden önce, orta ,n alacakl, ve irketin borçlu olmas, uygulamadan yararlanmaya engel durumun-*örtaklarca borç al,nmak suretiyle gerçekle tirilen sermaye art,r,m,lar*,ö halinin - tam tersidir. Ayr,ca, ortakl,klar hukuku bak,m,ndan orta ,n alacak hakk,n,n sermayeye eklenmesi söz konusu oldu unda buradaki alacak de erinin Genelgede hatal, ekilde yer ald, , gibi do rudan ayni sermaye gibi de erlendirilmemesi gerekti i belirtilmelidir. Zira sermaye art,r,m,nda kullan,lan ortak alaca ,n,n ancak TTK md. 342 hükmünde ifade edildi i gibi irkete devredilmesi söz konusu oldu unda ayni sermaye niteli inden bahsedilebilir. Dolay,s,yla, orta ,n taahhüt etti i sermaye kar ,l, ,nda üçüncü ki iden olan vadesi gelmi bir alaca ,n, irkete devretmesi söz konusu oldu u zaman burada bilirki i marifetiyle bu alaca ,n varl, , ve tahsil edilebilirli i tespit edilip de erlemesi yap,labilece i için ayni bir de erin sermaye olarak konuldu u de erlendirmesi yap,labilecektir. Öte yandan, **nakdi sermaye taahhüdünde bulunarak irkete borçlanan orta ,n bu borcunu ayn, zamanda irketten olan vadesi gelmi alaca , ile takas etmesi söz konusu ise art,k burada sermaye art,r,m,na konu de erin temlik edildi ini de il takas yoluyla nakden ödendi inin kabulü gerekmektedir.** Burada sermaye art,r,m,nda kullan,lan ortak alaca ,n,n zaten irketin bilançosunda/deFTERlerinde görünen nakdi bir de er olmas, sebebiyle TTK md. 343ødeki bilirki i raporu al,nmas, usulüne *-bilirki i de erlemesine-* tabi tutularak sermaye art,r,m,na konu edilmesi anlams,zd,r. Zira, ayni sermayenin kayna , ayet bir alacak hakk, ise bu alaca ,n tahsil edilebilirli ine ili kin bilirki ilerden de erlendirme yap,lm,as,n,n istenmesi ola an iken sermaye art,r,m,na konu alaca ,n borçlusu irket oldu unda bu tutar,n art,r,m ile birlikte takas yoluyla tahsili gerçekle ti inde art,k bilirki iler tahsil edilebilirlik ve de er tespiti çal, mas, yapacaklar, bir durum kalmamaktadır.

irket içinde bulunan ve irket hesab,na nakit olarak yat,r,lm, bir borç miktar,n,n *-ortaklara borçlar hesab,ndaki tutar,n-* sermayeye eklenmesi ile bu tutar,n önce alacakl, orta a devri sonra o orta ,n bu miktar, tekrar irkete sermaye olarak yat,r,mas, i lemleri aras,nda iktisadi sonuç aç,s,ndan iki farkl, sonuç do mayaca , aç,kt,r. Bu ba lamda; irketler KVK d. 10/1-, bendindeki indirimden yararlanabilmek için daha k,sa bir yol varken daha fazla i lem gerektiren ve zaman kayb,na yol açan ikinci yolu tercih etmek zorunda b,rak,lmamal,d,rlar.

ndirim uygulamas,ndan yararlanmak isteyen mükellefler bak,m,ndan çal, mam,za konu sorunun çözülmesi önem arz etmektedir. Bu ba lamda, ortak alaca ,n,n irket sermayesine eklenmesi suretiyle gerçekle tirilen sermaye art,r,m,lar,n,n KVK md. 10/1-, bendindeki indirim uygulamas, kapsam,nda oldu unu ortaya koyan bir düzenlemenin 9 Seri No.lu Tebli e eklenmesi dü ünülebilir. KVK md. 10/son f,krada, *öBu maddenin uygulanmas,na ili kin usûlleri belirlemeye Maliye Bakanl, , yetkilidir*ö denilmektedir. te Maliye Bakanl, ,n,n bu düzenlemeyi dayanak alarak, bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu eklende gerçekle tirilen sermaye art,r,m,lar,n,n indirim tutar,n,n hesaplanmas,nda dikkate al,nmayaca ,na yer veren 9 Seri No.lu Tebli ødeki aç,klamalara istisna mahiyetinde bir ekleme yapmas,n, ve bu eklemede ortaklara borçlar hesab,ndaki tutarlar,n sermayenin art,r,lm,as,nda kaynak olarak kullan,lm,as, suretiyle gerçekle en i lemlerin nakdi sermaye art,r,m, niteli ine sahip olmalar, nedeniyle indirim uygulamas,n,n kapsam,nda de erlendirilmeleri gerekti inin belirtilmesini öneriyoruz.

KAYNAKÇA

- ARICI, M. Fatih: **Alacak Hakkında Anonim Ortaklar ve Sermaye Olarak Taahhüdü**, Beta Yayınları, İstanbul, 2003.
- AR STOTELOUS, Philippos / SPYROU, Alexandra: **Practical Application of the New Cyprus National Interest Deduction**, **Wolters Kluwer Tax Weekly**, Eylül 22, 2016, Sayı 202, s. 35-39.
- ARSLAN, İbrahim: **İirketler Hukuku Bilgisi**, Mimoza Yayınları, Konya, 2007.
- ATAÇ, Kürat: **Nakit Sermaye Artırımlarında İndirim Müessesesine İlişkin Tebliğ Tasarımları**, **Hakkında Görüşler**, **Vergi Dünyası**, S. 411, Kasım 2015, s. 80-86.
- AYOĞLU, Tolga: **Sermaye Avansları Kavramı Üzerine Düşünceler**, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'ın Armağanı, On İki Levha, İstanbul, 2017, s. 29-58.
- BAHT YAR, Mehmet: **Ortaklıklar Hukuku**, Beta Yayınları, 8. baskı, İstanbul, 2014.
- BOMBEKE, Gery / VON FRENCKELL, Eric: **Deduction Allowed for Notional Interest: How the Centre of Europe Became an Interesting Tax Location**, **Derivatives and Financial Instruments**, Cilt 8, Sayı 4, Haziran/ Temmuz 2006, s. 167-182.
- BULGULU, Fatih / DEMİRKAPI, Ertan: **İirketler Hukuku**, Dora Basın, Bursa, 2013.
- COĞUN, Okan: **Nakit Sermaye Teviki İlişkin Notlar**, **Vergi Dünyası**, S. 416, Nisan 2016, s. 163-171.
- ÇEVİK, Orhan Nuri: **Uygulamada İirketler Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2002.
- ÇONKAR, Halil: **Anonim Ortaklıklar Ayni Sermaye**, On İki Levha, İstanbul, 2016.
- DEMİR, Nevin Yurtman: **Anonim Ortaklıklar ve Vergi Hukuku Yönünden Çıkarılardan Sermaye Artırımları**, Kazancı, Kitap Ticaret A.Ş., İstanbul.
- DEMİR, Mustafa Burçin: **Sermaye Artırımları Avansları ve Transfer Fiyatlandırması, Yoluyla Örtülü Kazanç Dava ve Vergi Dünyası**, S. 380, Nisan 2013, s. 69-73.
- DOĞRUSÖZ, Bumin: **Sermaye Avansları Üzerinden İndirim**, **Dünya Gazetesi**, 09.10.2016 (Erişim: 03.11.2018).
- DOLDUR, Semih: **Nakit Sermaye Ödemesinde İndirim Uygulaması**, **Mali Çözüm Dergisi**, Eylül-Ekim 2016, s. 257-270.
- GÖLE, Celal: **Anonim Ortaklıklarda Nakdi Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfade Temerrütü**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayın No: 122, Ankara, 1976.
- GÜNEŞ, Gülsen: **Verginin Yasallığı İkesi**, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2014.
- HACIKÖYLÜ, Canatay: **Sermaye İirketlerinde Nakdi Sermaye Artırımlarında Özellik Arz Eden Durumlar**, **Vergi Sorunları Dergisi**, Mart 2017, S. 342, s. 91-97.
- KILINÇ, Abdullah: **Nakdi Sermaye Artırımından İstenen İlgililer Uyandırabilecek mi?**, **Vergi Dünyası**, S. 406, Haziran 2015, s. 175-178.
- KURT, Mehmet Emek: **Nakdi Sermaye Artırımlarında Faiz İndirimi Uygulaması İle İlgili Belirsizlikler Giderildi (Mi)**, **Vergi Dünyası**, Nisan 2016, S. 416, s. 93-104.
- KÜTÜK, Ali Anıl: **Ortaklara Olan Borçlar, Sermayeye İlave Edilmesi Suretiyle Sermayenin Artırılması, Sermaye Teviki İlişkin Faydalanımları**, **Vergi Dünyası**, S. 425, Ocak 2017, s. 123-127.
- MAÇ, Mehmet: **Ortak Alacaklıların Borçlu İirket Sermayesine Eklenmesi**, **Lebib Yalkın Dergisi**, Mart 2018, S.171, s. 245-249.
- MANAVGAT, Çarlar: **Hukuki Bakımdan Halka Açık Anonim Ortaklıklar ve Halka Arz**, Ankara, 2016.
- MOROĞLU, Erdoğan: **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımları**, On İki Levha, İstanbul, 2018.
- NAZALI, Ersin: **Ortaklara Borçlar Hesabında Sermayeye Dönümesinde Ne Değeri?**, **Vergi Dünyası**, S. 385, Eylül 2013, s. 26-29.
- OKYAY, Mikail: **Sermaye Avansları Kavramı ve Vergi Kanunları ve Diğer Kanunlar Karşındaki Durumu**, **Vergi Dünyası**, S. 424, Aralık 2016, s. 96-103.
- ÖZDAMAR, Mehmet: **6102 sayılı TTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim İirketlerde Ayni Sermaye Konulması İlişkin Çeşitli Sorunlar**, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, S. 2015/1, s. 143-156.
- PENEZOĞLU, Yusuf Gökhan: **Ortak Alacaklıların Sermayeye İlavelerinde Sermaye Artırımları İndirimi Uygulaması**, **KPMGBlog**, 12.08.2016, <https://kpmgvergi.com/Blog/Pages/FullBlog.aspx?article=615>, (Erişim: 20.10.2018).
- PULALI, Hasan: **İirketler Hukuku Genel Esasları**, Adalet Yayınları, Ankara 2016.
- PULALI, Hasan: **İirketler Hukuku Genel Esasları**, Genel İletimi 2. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara 2013.
- YAZAR, Adnan Sertaç: **Nakit Sermaye Artırımı İle Gelen Vergi Teviki Özellikli Durumlar İle Düzenleme ve Tebliğ Tasarımları İlişkin Önermeler**, **Vergi Dünyası**, S. 411, Kasım 2015, s. 129-139. <http://www.asmmmo.org.tr/userfiles/others/files/Mvzt/Gnlg/6102/13-09-5665.pdf>, (Erişim: 03.11.2018). <http://www.gib.gov.tr>, (Erişim: 11.11.2018). <https://www.lexpera.com.tr> (Erişim: 16.01.2019) <https://mevzuat.tbmm.gov.tr> (Erişim: 28.11.2018).